

УДК 81'25

Лут К. А.

канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

СТИЛІСТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ЕКОНОМІЧНИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ

Будь-який переклад, у першу чергу, полягає у визначенні мети повідомлення та пошуку способів її реалізації при передачі змісту засобами іншої мови. Через це перекладачеві варто знати про існування функційних відповідностей певних лексичних і граматичних одиниць. На думку американського лінгвіста Ю. Найда, переклад полягає у створенні найбільш близького природного еквівалента повідомлення, не тільки за значенням, але й стилістично, що означає повноцінну комунікативну заміну тексту оригіналу [4, с. 118]. Відтворення експресивної функції, вираженої стилістичними засобами, у тексті перекладу досягається тільки при умові правильної інтерпретації прагматичних цілей повідомлення.

Досягнення еквівалентності є складною задачею і передбачає подолання труднощів, викликаних наявністю міжмовної асиметрії. Саме тому невід'ємною частиною перекладацької діяльності є застосування трансформацій. Л. К. Латишев [2, с. 78] виділяє: 1) морфологічні, що полягають у заміні певних категоріальних форм; 2) синтаксичні, спрямовані на усунення синтаксичних невідповідностей між текстами мовами оригіналу та перекладу; 3) стилістичні – приведення стилістичного забарвлення тексту або його уривків у відповідність до норм мови перекладу; 4) семантичні – заміна змісту відповідно до контексту; 5) змішані, що пояснюються необхідністю відтворити єдність форми та змісту і полягають у комбінуванні лексико-семантичних та синтактико-морфологічних трансформацій. Кожен текст, що підлягає трансляції, має стилістичний аспект, оскільки характеризується приналежністю до певного стилю [1, с. 311]. Тому при перекладі треба дотримуватись відповідності стилю та жанру, передавати імпліцитні смисли, а також, по можливості, відтворювати або компенсувати різні стилістичні засоби як на лексико-семантичному, так і на синтаксичному рівнях.

Переклад економічних текстів передбачає передачу як денотативної функції (термінологічна лексика, нейтральний виклад інформації), так і

експресивної (емотивна, аксіологічна лексика, стилістичні прийоми, виражальні засоби), спрямованої на переконання реципієнта, створення певної думки стосовно економічних питань. На лексичному рівні варто звернути увагу на те, що в економічних текстах вживається як книжна, так і розмовна лексика, що відрізняє їх від української традиції, яка не передбачає розмовних елементів у наукових текстах. До того ж, приналежність лексичних одиниць до певного функційного стилю в обох мовах не співпадають. Про все це варто пам'ятати й використовувати нейтральні замість книжних або розмовних лексем при перекладі залежно від прагматичної мети повідомлення.

Крім цього, в англомовних текстах широко вживаються синонімічні пари, які часто супроводжуються римою, алітерацією чи асонансом (*named and shamed, really and truly, spic and span* тощо), що часто передається одним українським словом, і експресивне забарвлення втрачається. Лексико-семантичні засоби створення виразності повідомлення (метафора, метонімія, персоніфікація, епітет, гіпербола та ін.) широко використовуються в англомовних економічних текстах і часто не мають відповідників у мові-перекладу. На допомогу приходять стилістичні трансформації, запропоновані А. Фітерманом і Т. Левицькою [3, с. 56]: синонімічні заміни, описовий переклад, компенсація, стилістична нейтралізація (у разі неспівпадіння стильових рис певних текстів) тощо. Серед синтаксичних засобів, характерних англомовним економічним текстам, варто зазначити такі, що не викликають труднощів при перекладі (риторичні питання та гіпофора, анафора, епіфора, антитеза тощо) і ті, що потребують певних знань і вмінь від перекладача: 1) емпатичні конструкції з дієсловом *do (does)*, або ті, що починаються із звороту *It's him who*, які не мають відповідників в українській мові та потребують застосування лексичних елементів (*саме, дійсно, так* та ін.); 2) інверсія, що в англійській мові характеризується більшою виразністю, оскільки зміна прямого порядку слів завжди є порушенням норм, а тому має експресивний потенціал.

Отже, контрастивне вивчення функційних стилів, стилістичних прийомів і виражальних засобів як мови-оригіналу, так і мови перекладу має велике значення у підготовці майбутніх перекладачів, оскільки збереження стилістичної рівноцінності є такою ж важливою задачею, як і відтворення форми та змісту повідомлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Карабан, В. І., Мейс, Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти [Текст] / В. І. Карабан. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2003. – 608 с.

2. Латышев, Л. К. Курс перевода: эквивалентность перевода и этапы его достижения [Текст] / Л. К. Латышев. – М. : Просвещение, 1980. – 160 с.

3. Левицкая, Т. Р., Фитерман, А. М. Теория и практика перевода с английского языка на русский [Текст] / Т. Р. Левицкая. – М. : Издательство литературы на иностранных языках, 1963. – 263 с.

4. Найда, Ю. К науке переводить [Текст] / Ю. К. Найда // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М. : Международные отношения, 1978. – С. 114-135